

Konstutbildning i Coronatider

I och med COVID-19 har vi ställts inför en rad omöjliga uppgifter. Hur ska den studiebaserade konstundervisningen kunna ske på distans?

Hej Daniel,

Framför mig har jag en samling texter, sammanställda till en tjock bok. Texterna är skrivna av undervisande konstnärer. Skribenterna är spridda över hela jorden, men med visst fokus på USA. Boken [Akademie X](#) beskriver sig som en skola utan väggar. Den är inte begränsad till geografi och den är öppen för alla. De som undervisar i *Akademie X* har friheten att göra så utifrån egen stil och visdom. Utgångspunkten är studenternas behov av att förbereda sig inför ett professionellt liv som konstnär – finansiellt, emotionellt och ideologiskt. Alla texter ger konkret handledning med fördjupande lästips, även de som helt förkastar konstutbildningens värde. En skola utan väggar, kanske finns här något att inspireras av?

En text som stannar kvar hos mig är skriven av Thomas Lawson, konstnär från Skottland som undervisar vid California Institute for the Arts (CalArts) strax utanför Los Angeles. Det han skriver berör grundkärnan i vad en konstnär kan sägas vara: någon som observerar företeelser, hur saker sätts samman eller faller isär. Att bli konstnär handlar om att öva upp förmågan att uppmärksamma världen vi lever i. I en isoleringens tid är det kanske just detta våra studenter ska öva sig i – förmågan att dagligen iaktta, exempelvis genom anteckningar, teckningsstudier eller fotografi. Detta i ett försök att finna en egen plats och att uppfatta hur saker sitter samman. Det handlar om att upptäcka detaljerna som har betydelse för individen själv, detaljerna som öppnar upp idéer om möjliga innehåll.

Det är ingen enkel uppgift att anpassa studioundervisning till distansundervisning. I en artikel i [Hyperallergic](#) gör konstprofessorn Kaitlin Pomerantz en jämförelse med novellen *Swim Team*, skriven av Miranda July. I berättelsen ger protagonisten en grupp människor simundervisning utan tillgång till något vatten att simma i. Hon ber dem att stoppa sina huvuden i skålar med vatten och sedan röra sina armar. Hon ber dem att dyka ner i sängen med bröstet först, samt att utföra fjärilsrörelser då de går över köksgolvet. Kaitlin Pomerantz menar att detta fiktiva scenario bär likheter med uppgiften som nu ligger framför oss till följd av COVID-19. Samtidigt som en lärare ska

-fylla skafferiet med mat

-se till så att deras älskade klarar sig i isolering

-ta hand om de egna barnen då skolor har stängt eller kommer att stängas

-försäkra sig om inkomster då uppdrag uteblir

så måste läraren få ett grepp om hur studiebaserad konstundervisning ska kunna fungera på digitala plattformar. I sanning ingen enkel uppgift.

Vi öppnar våra hjärtan i dessa tider. Det finns en vilja att hjälpas åt, att komma fram till gemensamma lösningar på komplexa problem. Dialoger förs där tips om undervisningsmodeller presenteras och prövas. Emotionellt och professionellt stöd visas då den enskildes utmaningar får utrymme i olika samtalsforum. Jag vill särskilt tipsa dig om en mycket aktiv Facebookgrupp som används av många konstlärare i USA, [Online Art & Design Studio Instruction in the Age of "Social Distancing"](#). Här delas open source-dokument och resonemang förs kring alternativa undervisningsplattformar och läromodeller. Jag läser om en skulpturlärare som ber sina studenter att skapa

överlevnadsorienterade funktionella objekt. En annan lärare ber sina studenter att skapa installationer med utgångspunkt från sina sängar – som inspiration omnämns en [artikel i Huck](#) som listat åtta konstnärer vilka utfört mästerverk sängliggandes. Det är rörande vad du kan finna i denna Facebookgrupp, för hur sjutton undervisar du keramik på distans? Frågan ställs och tips strömmar in. Bara som exempel kan du titta på denna [YouTubevideo](#) där keramikern Michelle Gregor på San José City College instruerar sina studenter om kommande uppgift. Där finns även ett delat [Googledokument](#) sammansatt av Stephanie Rozene med idéer kring möjligheter att undervisa just keramik på distans.

Lite spontant tänker jag, varför inte inspireras av Italiens balkongkonserter? Där kan vi tänka oss konst skapad för grannar eller hela kvarter. Fönstren kan omvandlas till utställningsarenor med installationer, projektioner, ljudkonst och performance. [Norrdans](#) har sedan en tid tillbaka arbetat med just skyltfönster som ett sätt att sprida kultur. Som inspiration finns även [denna video](#) som hämtat idéer från surrealisternas Exquisite corps. Exquisite corps (i Sverige kallat "vikgubbe") känns passande som utgångspunkt då studenter är geografiskt utspridda. I den här videon har 42 amerikanska koreografer satt samman ett kärleksbrev till dansen.

Jag förstår att den här tiden knappast främjar inspirerande kursplanering. Eventuellt kan det underlätta att kolla in sidor som [The Art Assignment](#). Här introduceras konstnärer genom videoklipp och en rad tillhörande uppgifter följer. Sidan är dock väldigt amerikansk och själva idén med styrda uppgifter känns avlägsen på många svenska konstskolor. Men i en extrem situation som den vi i dag ställs inför, kan det finnas medelvägar. Den öppenhet som traditionellt styr konstutbildningen kan vinna på tydligare strukturer och rutiner i stunder då hela livet snurrar och skälver. Därför vill jag tipsa om en sida jag själv fastnade för då jag studerade i USA, [Art21](#). Här finns en rikedom av välgjorda filmer kring fantastiska konstnärskap. Här finns även [handledning för pedagoger](#) kring hur de kan använda sig av Art21 i undervisningen.

En svår nöt att knäcka är givetvis avgångsutställningarna. Instagramkontot [SocialDistanceGallery](#), initierat av Benjamin Cook, har i USA blivit en populär kanal att visa avgångsutställningar i under pandemin. På ett nationellt plan har Konstfack skapat "[Solidarisk distans, upplev Konstfack digitalt!](#)". Linn Rivero Mildén, kommunikatör på Konstfack och Jonatan Habib Engqvist, oberoende curator och skribent, arbetar med att utveckla ytterligare format och presentationsformer. Sidan är ett utställningsrum där avgångsstudenternas examensarbeten visas som filmade utställningar, intervjuer och texter. Linn Rivero Mildén och Jonatan Habib Engqvist reflekterar över utmaningar de ställts inför:

"Vi arbetar huvudsakligen med förmedling av offentliga moment som utgör en central del av undervisningen. Grundkomponenterna är film, text och tid. Tillsammans med studenter och lärare beslutar vi vilken form som passar bäst för det individuella sammanhanget. Samtidigt finns det stora delar av studiobaserade processer som vanligtvis inte når offentligen, och under de rådande omständigheterna ser vi värdet av att även lyfta fram dem. Exempelvis kan det vara viktigt för en student att vi förmedlar vissa förlopp för examinering. I andra fall kanske det handlar om att försöka "översätta" en live performance eller någonting interaktivt. Ingen har gjort det här förut så vi lär oss tillsammans. Sedan dyker det upp spännande lösningar på situationen som är relevanta att dela med andra – exempelvis har vi precis lagt upp en kortfilm som handlar om

"[slöjdlådan](#)" – ett fantastiskt initiativ av lärare på bild- och slöjdtutbildningen som gör det möjligt för studenter att genomföra en praktisk kurs hemma."

Men glömmer vi inte något viktigt här? Vad händer med de studenter som saknar bra internetuppkoppling? Vad händer med de studenter som saknar en dator? Och vad sker om vi lyckas alltför väl? Ska framtiden bli en tid där vi aldrig ses, där vi aldrig kommunicerar direkt med varandra? Där det alltid finns en moderator som styr samtalen för att förhindra kaos? En populär amerikansk bloggpost som lyfter detta är "[Please do a bad job of putting your courses online](#)". Här betonar Rebecca Barrett-Fox att det finns en vits i att göra ett dåligt jobb då utbildningen anpassas till digital undervisning. Att läsa den kan sätta saker i ett lugnare perspektiv.

Glöm för all del inte att det finns många konstnärer som gärna vill hålla konstnärspresentationer och handledning online. Det borde finnas ett formulär där konstnärer kan informera om att de är tillgängliga för digitala ateljésamtal, gästföreläsningar och kritiksamtal. Även detta har gjorts i USA genom "[Online Studio Visit List](#)". [Listan med alla konstnärer](#) finns sedan tillgänglig och studenter kan själva lägga in önskemål om framtida samtal och föreläsningar. Det här upplägget handlar inte enbart om att du erbjuder studenter intressanta utbyten och utökade kontaktnät. Modellen blir även ett sätt att stötta våra yrkesverksamma konstnärer, varhelst de befinner sig i landet. Men om ett liknande formulär görs i Sverige, glöm inte den lilla detaljen om GDPR. Det vore onödigt att begå lagbrott. Det kan även vara värt att nämna att denna modell inte är helt ultimat för Sveriges komplicerade frilanssystem. I USA kan du utföra tillfälliga uppdrag utan vare sig anställning eller eget företag. Därför kan amerikanska skolor enklare samarbeta med en rad externa handledare.

Mig veterligen finns i Sverige ingen direkt motsvarighet till Facebookgruppen "Online Art & Design Studio Instruction in the Age of "Social Distancing"". Närmast ligger kanhända gruppen "Kulturarbetare i Coronakris". Men öppna era hjärtan ännu lite mer, hjälp varandra och skapa en grupp för pedagoger inom konstområdet. Jag tror ni skulle vinna mycket på det!

Avslutningsvis, jag tror att det viktigaste i denna tid är att ha kontakt med studenterna, att visa närvaro och att skapa rutiner för att minska isolering och stress.

Lycka till och ta hand om dig själv och de du älskar,

Ida

P.S.

Jag har undvikit att skriva om olika tekniska lösningar. Detta eftersom jag är övertygad om att våra skolor själva arrangerar utbildningar i detta. Men Zoom verkar vara det mest populära undervisningsverktyget. Det framgår dock att många gör en hel del misstag i början, så här stötte jag på [några tips](#) för förstagångsanvändare. Sveriges Folkhögskolor har även satt samman en värdefull sida med [stöd i att driva distansundervisning](#).

Sedan finns konstskolor och utbildningsprogram som sedan start arbetat med distansundervisning. Som exempel kan nämnas [Falkenbergs konstskola](#).

D.S.

Volym 2020-03-27

